

Rozkład materiału i plan dydaktyczny: **OBLICZA GEOGRAFII 2. Zakres rozszerzony**

Numer lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych Uczeń:	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
I. Zmiany na mapie politycznej					
1.	Podział polityczny świata	<ul style="list-style-type: none"> państwo różnice w powierzchni państw granice oraz stolice państw podział terytorialny mórz i oceanów enklawa, eksklawa, terytorium zależne specjalny status Antarktydy liczba państw świata wpływ kolonializmu na współczesny podział polityczny świata najmłodsze państwo świata 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>państwo, granica państwa, enklawa, eksklawa, terytorium zależne</i> podaje różnice w powierzchni wybranych państw na świecie wskazuje na mapie państwa o największej i najmniejszej powierzchni wskazuje na mapie granice oraz stolice wybranych państw omawia podział terytorialny mórz i oceanów podaje przykłady enklaw, eksklaw i terytoriów zależnych na świecie oraz wskazuje je na mapie omawia specjalny status Antarktydy wyjaśnia, dlaczego trudno ustalić dokładną liczbę państw na świecie podaje aktualną liczbę państw świata wskazuje na mapie obszary o nieustalonym statusie opisuje wpływ kolonializmu na współczesny podział polityczny świata wskazuje na mapie Sudan Południowy i opisuje historię jego utworzenia 	ZP VII.1 ZP VII.3	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapa polityczna świata roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> czasopisma, słownik geograficzny praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>państwo, granica państwa, enklawa, eksklawa, terytorium zależne</i> analiza danych statystycznych – różnice w powierzchni państw na świecie praca z mapą polityczną świata – porównanie powierzchni największych i najmniejszych państw świata praca z mapą polityczną świata – granice oraz stolice wybranych państw analiza ilustracji – podział terytorialny mórz i oceanów analiza infografiki – przykłady enklaw, eksklaw i terytoriów zależnych praca z tekstem z podręcznika – specjalny status Antarktydy praca z tekstem z podręcznika – aktualna liczba państw świata praca z mapą – obszary o nieustalonym statusie dyskusja dydaktyczna – wpływ kolonializmu na współczesny podział polityczny świata analiza infografiki – najmłodsze państwo świata
2. 3.	Wpływ dekolonizacji na współczesny obraz świata	<ul style="list-style-type: none"> kolonializm, dekolonizacja przyczyny rozpadu systemu kolonialnego obszary kolonialne w połowie XX w. wpływ kolonializmu i dekolonizacji na obecny podział polityczny świata konflikty zbrojne wpływ kolonializmu i dekolonizacji na ludność byłych kolonii i jej kulturę wpływ kolonializmu i dekolonizacji na migracje wpływ kolonializmu i dekolonizacji na nadysproporcje w rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kolonializm, dekolonizacja</i> wymienia przyczyny rozpadu systemu kolonialnego wskazuje na mapie obszary kolonialne światowych mocarstw w połowie XX w. wymienia państwa europejskie, które w połowie XX w. miały posiadłości kolonialne omawia wpływ kolonializmu i dekolonizacji na współczesny podział polityczny świata wymienia przykłady konfliktów, których źródłem były kolonializm i dekolonizacja przedstawia wpływ kolonializmu i dekolonizacji na ludność byłych kolonii i jej kulturę omawia wpływ kolonializmu i dekolonizacji na migracje opisuje wpływ kolonializmu i dekolonizacji na dysproporcje w rozwoju państw powstałych po rozpadzie kolonii omawia skutki kolonializmu i dekolonizacji 	ZP VII.2 ZP VII.3 ZRVII.1	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapa polityczna świata roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> czasopisma, słownik geograficzny praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>kolonializm, dekolonizacja</i> dyskusja dydaktyczna – przyczyny rozpadu systemu kolonialnego praca z mapą – obszary kolonialne światowych mocarstw w połowie XX w. praca z tekstem z podręcznika – wpływ kolonializmu i dekolonizacji na współczesny podział polityczny świata i występowanie konfliktów zbrojnych analiza map – wpływ kolonializmu na współczesne granice państw na przykładzie Afryki praca z tekstem z podręcznika – wpływ kolonializmu i dekolonizacji na ludność byłych kolonii i jej kulturę analiza mapy – związek kolonializmu z językami urzędowymi obowiązującymi w krajach będących dawniej koloniami

		<p>państw</p> <ul style="list-style-type: none"> • skutki kolonializmu i dekolonizacji 			<ul style="list-style-type: none"> • analiza diagramów – zróżnicowanie etniczne w wybranych krajach obu Ameryk • praca z tekstem z podręcznika – wpływ kolonializmu i dekolonizacji na migracje • praca z tekstem z podręcznika i wykresem – wpływ kolonizacji i dekolonizacji na dysproporcje w rozwoju państw • analiza tabeli – wybrane skutki kolonializmu i dekolonizacji
4. 5.	Integracja i dezintegracja na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • podział polityczny świata przed 1989 roku • integracja i dezintegracja • zmiany na mapie politycznej świata po 1989 roku • państwa powstałe w Europie po 1989 roku • płaszczyzny integracji państw lub obszarów • przyczyny i skutki integracji europejskiej • tendencje dezintegracyjne w Europie • znaczenie Unii Europejskiej w przemianach społeczno-gospodarczych państw członkowskich • organizacje międzynarodowe • ONZ 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje kształtowanie się podziału politycznego świata do 1989 roku • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>integracja, dezintegracja</i> • omawia wpływ przemian społeczno-ustrojowych po 1989 roku na podział polityczny świata • wymienia państwa powstałe w Europie po 1989 roku i wskazuje je na mapie • opisuje płaszczyzny integracji państw lub obszarów • wymienia przyczyny integracji europejskiej • analizuje pozytywne i negatywne skutki integracji europejskiej • opisuje tendencje dezintegracyjne w Europie na przykładzie Katalonii • omawia znaczenie Unii Europejskiej w przemianach społeczno-gospodarczych państw członkowskich • przedstawia rodzaje organizacji międzynarodowych i główne cele ich działalności • opisuje działalność ONZ • wymienia wybrane organizacje międzynarodowe i ich członków 	ZP VII.4 ZR VII.2	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa polityczna świata • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • czasopisma, słownik geograficzny • praca z mapą – podział polityczny świata • praca z mapą polityczną świata – zmiany na mapie politycznej świata do 1989 r. • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>integracja, dezintegracja</i> • praca z tekstem z podręcznika – wpływ przemian społeczno-ustrojowych po 1989 roku na podział polityczny świata • praca z mapą – państwa powstałe po rozpadzie ZSRR • praca z mapą – państwa powstałe w Europie po 1989 roku • dyskusja dydaktyczna – procesy integracyjne na świecie • analiza schematu – płaszczyzny integracji państw lub obszarów • analiza SWOT – pozytywne i negatywne skutki integracji europejskiej • dyskusja dydaktyczna – znaczenie Unii Europejskiej w przemianach społeczno-gospodarczych państw członkowskich • analiza infografiki – tendencje dezintegracyjne w Europie na przykładzie Katalonii • analiza infografiki – ONZ • praca z tekstem z podręcznika, mapą i tabelą – organizacje międzynarodowe
6. 7.	Konflikty zbrojne. Terroryzm	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny konfliktów zbrojnych • rejony konfliktów zbrojnych • skutki konfliktów zbrojnych • wpływ konfliktów zbrojnych na społeczeństwo, zmiany granic państw, gospodarkę, zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego • terroryzm • cechy terroryzmu • skutki terroryzmu • wybrane zamachy terrorystyczne w XXI w. • ważniejsze obszary konfliktów zbrojnych i miejsca zamachów terrorystycznych • wpływ mediów na społeczny odbiór przyczyn i skutków 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny współczesnych konfliktów zbrojnych na świecie • opisuje najważniejsze konflikty zbrojne na świecie • wskazuje na mapie rejony ważniejszych konfliktów zbrojnych • przedstawia skutki konfliktów zbrojnych na świecie • omawia wpływ konfliktów zbrojnych na społeczeństwo • opisuje wpływ konfliktów zbrojnych na zmiany granic państw • wyjaśnia wpływ konfliktów zbrojnych na gospodarkę • omawia wpływ konfliktów zbrojnych na zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego • wyjaśnia znaczenie terminu <i>terroryzm</i> • wymienia cechy terroryzmu • opisuje skutki terroryzmu • opisuje wybrane zamachy terrorystyczne w XXI w. • wskazuje na mapie obszary ważniejszych konfliktów zbrojnych i miejsca zamachów terrorystycznych • przedstawia wpływ mediów na społeczny odbiór przyczyn i skutków konfliktów na świecie na wybranych przykładach 	ZP VII.5 ZP VII.6 ZR VII.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa polityczna świata • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • czasopisma, słownik geograficzny • praca z tekstem z podręcznika – przyczyny współczesnych konfliktów zbrojnych • analiza tabeli – wybrane konflikty zbrojne na świecie • praca z tekstem z podręcznika – skutki konfliktów zbrojnych na świecie • dyskusja dydaktyczna – wpływ konfliktów zbrojnych na społeczeństwo, zmiany granic państw, gospodarkę oraz zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego • analiza infografiki – wpływ konfliktów zbrojnych na zmiany granic państwowych • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>terroryzm</i> • praca z tekstem z podręcznika – cechy terroryzmu • dyskusja dydaktyczna – skutki terroryzmu • praca z mapą – ważniejsze obszary konfliktów zbrojnych i miejsca zamachów terrorystycznych • analiza tabeli – wybrane zamachy terrorystyczne w XXI w. • praca z tekstem z podręcznika – wpływ mediów na społeczny odbiór przyczyn

		konfliktów zbrojnych na świecie			i skutków konfliktów zbrojnych na świecie
8. 9.	Podstawowe wskaźniki rozwoju krajów	<ul style="list-style-type: none"> czynniki wpływające na rozwój państw przyczyny zwiększania się dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym państw świata mierniki i wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego PKB, jego zróżnicowanie przestrzenne i struktura wartość dodana brutto (WDB) HDI MPI cechy krajów o różnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na rozwój państw omawia przyczyny zwiększania się dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym państw wymienia mierniki i wskaźniki wykorzystywane do porównywania rozwoju społeczno-gospodarczego państw podaje definicję PKB i omawia na podstawie mapy jego zróżnicowanie przestrzenne na świecie omawia strukturę PKB według trzech głównych sektorów gospodarki porównuje strukturę PKB państw znajdujących się na różnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego ocenia strukturę PKB Polski na tle innych krajów wyjaśnia, czym jest WDB wyjaśnia, czym jest HDI, i na podstawie mapy opisuje jego przestrzenne zróżnicowanie na świecie charakteryzuje MPI i na podstawie mapy opisuje jego przestrzenne zróżnicowanie na świecie porównuje rozmieszczenie krajów o najwyższym HDI oraz najwyższym PKB wymienia podstawowe cechy ekonomiczne, demograficzne i społeczne państw o różnym poziomie rozwoju 	ZP VII.7 ZP VII.8	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> czasopisma, słownik geograficzny dyskusja dydaktyczna – czynniki wpływające na rozwój państw praca z tekstem z podręcznika – przyczyny powiększania się dysproporcji w rozwoju państw praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>produkt krajowy brutto (PKB), wartość dodana brutto (WDB), HDI, wielokryterialny wskaźnik ubóstwa (MPI)</i> analiza mapy – prawidłowości w zróżnicowaniu przestrzennym państw świata pod względem PKB <i>per capita</i> praca z wykresem – struktura PKB według sektorów gospodarki w Polsce i w wybranych krajach analiza mapy – prawidłowości w zróżnicowaniu przestrzennym państw świata pod względem HDI praca z mapą – prawidłowości w zróżnicowaniu przestrzennym państw świata pod względem MPI analiza danych statystycznych – porównanie wartości PKB i HDI w wybranych krajach praca z tabelą – ekonomiczne, demograficzne i społeczne cechy państw o różnym poziomie rozwoju
10.	Sprawdzenie wiadomości z działu <i>Zmiany na mapie politycznej</i> Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				
II. Ludność i osadnictwo					
11.	Liczba ludności świata i jej zmiany	<ul style="list-style-type: none"> przyczyny zmian liczby ludności świata zmiany liczby ludności na świecie różnice w zaludnieniu regionów współczynniki: urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego zróżnicowanie przyrostu naturalnego na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny zmian liczby ludności świata opisuje zmiany liczby ludności na świecie od początku naszej ery i podaje prognozy tych zmian omawia różnice w zaludnieniu regionów przedstawia udział poszczególnych kontynentów w zaludnieniu świata wymienia najludniejsze państwa świata i wskazuje je na mapie wyjaśnia, czym jest przyrost naturalny oblicza współczynniki urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie przyrostu naturalnego na świecie wskazuje różnice między wartościami przyrostu naturalnego w krajach o wysokim, średnim i niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego podaje przyczyny różnic między wartościami współczynników urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego w krajach o wysokim, średnim i niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego 	ZP VIII.2	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> plansze dydaktyczne, słownik geograficzny dyskusja dydaktyczna – przyczyny zmian liczby ludności świata praca z infografiką – zmiany liczby ludności na świecie, różnice w zaludnieniu regionów analiza wykresu – najludniejsze państwa świata praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>przyrost naturalny</i> obliczanie współczynników urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego (<i>Krok po kroku</i>) analiza wykresu – współczynniki urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego w wybranych państwach

			<ul style="list-style-type: none"> na podstawie mapy analizuje różnicowanie przestrzenne przyrostu naturalnego na świecie 		<ul style="list-style-type: none"> praca z tekstem z podręcznika – przyczyny różnic między wartościami współczynników urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego w krajach o wysokim, średnim i niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego analiza mapy – różnicowanie przestrzenne przyrostu naturalnego na świecie dyskusja dydaktyczna – skutki wysokiego i niskiego przyrostu naturalnego w krajach o wysokim, średnim i niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego
12. 13.	Rozwój demograficzny	<ul style="list-style-type: none"> model przejścia demograficznego fazy rozwoju demograficznego przyczyny i skutki eksplozji demograficznej i regresu demograficznego społeczno-kulturowe uwarunkowania zróżnicowania modelu rodziny współczynnik dzietności struktura demograficzna społeczeństw struktura wieku typy demograficzne społeczeństw przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw średnia długość trwania życia struktura płci 	<ul style="list-style-type: none"> omawia model przejścia demograficznego opisuje fazy rozwoju demograficznego wymienia przyczyny i skutki eksplozji demograficznej i regresu demograficznego podaje przykłady państw, w których występuje eksplozja demograficzna lub regres demograficzny omawia społeczno-kulturowe uwarunkowania zróżnicowania modelu rodziny wyjaśnia znaczenie terminu <i>współczynnik dzietności</i> omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika dzietności na świecie wyjaśnia znaczenie terminu <i>struktura demograficzna</i> omawia zróżnicowanie struktury wieku na świecie i czynniki, które ją kształtują charakteryzuje typy demograficzne społeczeństw na podstawie piramid wieku i płci wybranych państw omawia przyczyny i konsekwencje starzenia się społeczeństw oraz zróżnicowanie przestrzenne tego zjawiska na świecie analizuje średnią długość trwania życia w wybranych krajach świata porównuje średnią długość trwania życia w Polsce ze średnią długością trwania życia w innych krajach omawia strukturę płci na świecie 	ZP VIII.3 ZP VIII.4 ZP VIII.5	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> plansze dydaktyczne, słownik geograficzny praca z tekstem z podręcznika – model przejścia demograficznego analiza infografiki – fazy rozwoju demograficznego dyskusja dydaktyczna – przyczyny eksplozji demograficznej i regresu demograficznego praca z infografiką – przykłady państw, w których występuje eksplozja demograficzna lub regres demograficzny dyskusja dydaktyczna – społeczno-kulturowe uwarunkowania zróżnicowania modelu rodziny praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>współczynnik dzietności, struktura demograficzna, współczynnik feminizacji, współczynnik maskulinizacji</i> analiza mapy – przestrzenne zróżnicowanie współczynnika dzietności na świecie burza mózgów – czynniki kształtujące strukturę wieku analiza infografiki – typy demograficzne społeczeństw analiza mapy – zróżnicowanie przestrzenne zjawiska starzenia się społeczeństwa analiza wykresu – średnia długość trwania życia w Polsce i w wybranych krajach poster – przyczyny i konsekwencje procesu starzenia się społeczeństw praca z tekstem z podręcznika – struktura płci na świecie
14.	Rozmieszczenie ludności na świecie	<ul style="list-style-type: none"> czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności na świecie bariery osadnicze ekumena, subekumena, anekumena prawidłowości rozmieszczenia ludności świata gęstość zaludnienia, wskaźnik gęstości zaludnienia różnice w gęstości zaludnienia kontynentów najgęściej zaludnione państwa świata obszary największej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności na świecie opisuje bariery ograniczające osadnictwo i podaje ich przykłady wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>ekumena, subekumena, anekumena</i> wskazuje na mapie obszary korzystnych i niekorzystnych warunków do osadnictwa omawia prawidłowości w rozmieszczeniu ludności na świecie wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia wskazuje różnice w gęstości zaludnienia kontynentów wymienia najgęściej zaludnione państwa świata na podstawie mapy opisuje przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia na świecie wskazuje obszary największej i najmniejszej koncentracji ludności na świecie 	ZP VIII.1	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> plansze dydaktyczne, słownik geograficzny burza mózgów i analiza infografiki – czynniki rozmieszczenia ludności na świecie praca z tekstem z podręcznika – bariery ograniczające osadnictwo na świecie praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>ekumena, subekumena, anekumena</i> analiza mapy – przestrzenne zróżnicowanie korzystnych i niekorzystnych warunków do osadnictwa na świecie praca z tekstem z podręcznika – prawidłowości w rozmieszczeniu ludności na świecie praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>gęstość</i>

		i najmniejszej koncentracji ludności			<p><i>zaludnienia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • obliczanie wskaźnika gęstości zaludnienia (<i>Krok po kroku</i>) • analiza tabeli – różnice w gęstości zaludnienia kontynentów • analiza wykresu – najgęściej zaludnione państwa świata • praca z mapą – przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia na świecie • praca z tekstem z podręcznika i analiza infografiki – obszary największej i najmniejszej koncentracji ludności na świecie
15. 16.	Migracje	<ul style="list-style-type: none"> • migracja, imigracja, emigracja, reemigracja, saldo migracji, współczynnik salda migracji, • obliczanie współczynnika przyrostu rzeczywistego • podział migracji ze względu na zasięg • kraje emigracyjne i kraje imigracyjne • saldo migracji zagranicznych na świecie • kierunki migracji zagranicznych na świecie • przyczyny i skutki migracji zagranicznych • imigranci z Ukrainy w Polsce • uchodźstwo, migracje ekonomiczne • uchodźstwo na świecie • problemy uchodźców w Europie i innych regionach świata 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracje, imigracje, emigracje, reemigracja, saldo migracji, współczynnik salda migracji</i> • oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego • dokonuje podziału migracji ze względu na zasięg • opisuje migracje wewnętrzne • wskazuje na mapie przykładowe kraje emigracyjne i kraje imigracyjne • analizuje na podstawie mapy przestrzenne zróżnicowanie salda migracji zagranicznych na świecie • opisuje kierunki migracji zagranicznych na świecie • wyjaśnia przyczyny i skutki migracji zagranicznych • omawia pozytywne i negatywne skutki migracji zagranicznych • opisuje napływ imigrantów z Ukrainy do Polski • wskazuje różnice między uchodźstwem a migracjami ekonomicznymi • wskazuje na mapie państwa, które przyjęły najwięcej uchodźców • opisuje problemy uchodźców w Europie i innych regionach świata 	ZP VIII.6 ZP VIII.7 ZP VIII.8	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapa polityczna świata • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>migracja, imigracja, emigracja, reemigracja, saldo migracji</i> • obliczanie współczynnika przyrostu rzeczywistego (<i>Krok po kroku</i>) • dyskusja dydaktyczna – podział migracji ze względu na zasięg • praca z tekstem z podręcznika – migracje wewnętrzne • burza mózgów – kraje emigracyjne i kraje imigracyjne • praca z mapą – saldo migracji zagranicznych na świecie, kierunki migracji zagranicznych, kraje emigracyjne i kraje imigracyjne • analiza infografiki – przyczyny i skutki migracji zagranicznych • burza mózgów – uchodźstwo a migracje ekonomiczne • praca z mapą – kraje, które przyjęły najwięcej uchodźców na świecie • analiza infografiki – imigranci z Ukrainy w Polsce • portfolio – problemy uchodźców w Europie i innych regionach świata
17. 18.	Zróżnicowanie narodowościowe i etniczne ludności świata	<ul style="list-style-type: none"> • odmiany ludzkie i ich rozmieszczenie na świecie • rasizm • różnice między narodem a grupą etniczną • mniejszości narodowe i mniejszości etniczne • zwartość socjoetniczna • struktura narodowościowa i etniczna ludności Polski • zróżnicowanie narodowościowe i etniczne w wybranych krajach • problemy państw o różnej zwartości socjoetnicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia odmiany ludzkie • opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie odmian ludzkich na świecie • wyjaśnia znaczenie terminu <i>rasizm</i> • wskazuje różnice między narodem a grupą etniczną • wskazuje różnice między mniejszością narodową a mniejszością etniczną • charakteryzuje państwa jednolite narodowościowo i wielonarodowościowe • wyjaśnia znaczenie terminu <i>zwartość socjoetniczna</i> • wskazuje na mapie państwa o dużej i małej zwartości socjoetnicznej • opisuje strukturę narodowościową i etniczną ludności Polski • wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez największą liczbę przedstawicieli mniejszości narodowych • omawia zróżnicowanie narodowościowe i etniczne w wybranych krajach • analizuje problemy państw o różnej zwartości socjoetnicznej 	ZP VIII.9 ZR VIII.4	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • dyskusja dydaktyczna – odmiany ludzkie • analiza mapy – rozmieszczenie odmian ludzkich na świecie • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>rasizm</i> • dyskusja dydaktyczna – różnice między narodem a grupą etniczną • praca z tekstem z podręcznika – różnice między mniejszością narodową a mniejszością etniczną • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>zwartość socjoetniczna</i> • analiza mapy – państwa o dużej i małej zwartości socjoetnicznej • analiza infografiki – struktura narodowościowa i etniczna ludności Polski • praca z mapą – mniejszości narodowe i etniczne w Polsce

					<ul style="list-style-type: none"> • analiza diagramów – różnicowanie narodowościowe i etniczne w wybranych krajach • praca z tekstem z podręcznika – problemy państw o różnej zwartości socjoetnicznej
19. 20.	Struktura językowa i struktura wykształcenia ludności świata	<ul style="list-style-type: none"> • różnicowanie językowe na świecie, rodziny językowe • języki oficjalne, urzędowe i sztuczne • indoeuropejska rodzina językowa • upowszechnianie się wybranych języków na świecie • alfabet • analfabetyzm • wskaźnik analfabetyzmu w wybranych państwach • struktura wykształcenia ludności na świecie • związek między wykształceniem ludności a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia różnicowanie językowe ludności na świecie • wymienia języki oficjalne • omawia strukturę językową ludności świata według rodzin językowych • wymienia najbardziej rozpowszechnione języki świata • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>język urzędowy, język sztuczny</i> • wymienia przykłady języków sztucznych • przedstawia podział indoeuropejskiej rodziny językowej • omawia na podstawie mapy różnicowanie przestrzenne języków na świecie • wyjaśnia proces upowszechniania się wybranych języków na świecie • wymienia przykłady alfabetów • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>analfabetyzm, wskaźnik analfabetyzmu, wskaźnik skolaryzacji</i> • analizuje poziom analfabetyzmu w wybranych państwach na podstawie wykresu • omawia poziom skolaryzacji w wybranych państwach świata na podstawie wykresu • analizuje różnicowanie struktury wykształcenia ludności na świecie na podstawie mapy • opisuje związek między wykształceniem ludności a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju 	ZR VIII.1 ZR VIII.2	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca z tekstem z podręcznika – różnicowanie językowe ludności na świecie, języki oficjalne, rodziny językowe • analiza diagramu – struktura językowa ludności świata według rodzin językowych • burza mózgów – najbardziej rozpowszechnione języki świata • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>język urzędowy, język sztuczny</i> • praca z tekstem z podręcznika – języki sztuczne • analiza tabeli – podział języków indoeuropejskich • analiza mapy – różnicowanie językowe ludności na świecie • praca z tekstem z podręcznika – przyczyny upowszechniania się wybranych języków na świecie • burza mózgów – alfabet • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>analfabetyzm, wskaźnik analfabetyzmu, wskaźnik skolaryzacji</i> • analiza wykresu – poziom analfabetyzmu w wybranych państwach • analiza wykresu – poziom skolaryzacji w wybranych państwach • praca z mapą – różnicowanie struktury wykształcenia ludności na świecie • praca z tekstem z podręcznika – związek między wykształceniem ludności a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju
21.	Zróżnicowanie religijneludności świata	<ul style="list-style-type: none"> • religia • zróżnicowanie religijne ludności świata • struktura wyznaniowa w wybranych państwach • wielkie religie uniwersalne • wybrane religie świata • wpływ wybranych religii na życie człowieka i gospodarkę • struktura wyznaniowa Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>religia</i> • opisuje zróżnicowanie religijne i strukturę religijną ludności świata • omawia strukturę wyznaniową w wybranych państwach • wymienia trzy wielkie religie uniwersalne • opisuje wybrane religie świata • opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie wybranych religii na świecie • opisuje wpływ wybranych religii na życie człowieka i gospodarkę • przedstawia strukturę wyznaniową Polski 	ZP VIII.10	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>religia</i> • praca z tekstem z podręcznika – zróżnicowanie religijne ludności świata • analiza wykresów – struktura wyznaniowa na świecie i w wybranych państwach • burza mózgów – religie uniwersalne • praca z mapą – rozmieszczenie wybranych religii na świecie • analiza infografiki – wybrane religie świata • sesja plakatowa – wpływ religii na życie społeczne i gospodarkę • analiza infografiki – struktura wyznaniowa Polski • poster – przykłady wpływu religii na społeczeństwo i gospodarkę w Polsce
22.	Kręgi kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> • kultura 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>kultura</i> 	ZP VIII.11	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy

		<ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie kulturowe ludności świata • kręgi kulturowe • konsekwencje zróżnicowania kulturowego ludności świata • wkład poszczególnych kręgów kulturowych w dziedzictwo kulturowe ludzkości 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zróżnicowanie kulturowe ludności świata • wymienia kręgi kulturowe na świecie i opisuje wartości wyznawane przez społeczności różnych kręgów • wskazuje na mapie kręgi kulturowe • omawia konsekwencje zróżnicowania kulturowego ludności świata • omawia wkład kręgów kulturowych w dziedzictwo kulturowe ludzkości 		<ul style="list-style-type: none"> • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>kultura</i> • praca z tekstem z podręcznika – zróżnicowanie kulturowe ludności świata • praca z mapą – kręgi kulturowe na świecie • analiza infografiki – wartości wyznawane przez społeczności różnych kręgów kulturowych • dyskusja dydaktyczna – konsekwencje zróżnicowania kulturowego ludności świata • praca z tekstem z podręcznika – wkład kręgów kulturowych w dziedzictwo kulturowe ludzkości
23.	Przestrzeń i jej kulturowe postrzeganie przez człowieka	<ul style="list-style-type: none"> • przestrzeń i sposoby jej postrzegania • różnice w postrzeganiu przestrzeni w różnych kręgach kulturowych i ich przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>przestrzeń</i> • omawia geograficzne znaczenie pojęcia przestrzeni • wyjaśnia, jak zmienia się postrzeganie przestrzeni wraz z wiekiem • analizuje różnice w postrzeganiu przestrzeni w zależności od warunków przyrodniczych występujących w miejscu zamieszkania • wskazuje różnice w postrzeganiu przestrzeni przez członków społeczności znajdujących się na innym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego • omawia różnice w postrzeganiu przestrzeni w różnych kręgach kulturowych 	ZR VIII.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • teksty źródłowe • słownik geograficzny • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>przestrzeń</i> • praca z tekstem z podręcznika – określenie przestrzeni z geograficznego punktu widzenia • praca z tekstem z podręcznika – różnice w postrzeganiu przestrzeni w zależności od wieku • analiza tekstów źródłowych – postrzeganie przestrzeni przez społeczności żyjące w odmiennych warunkach przyrodniczych • dyskusja dydaktyczna – postrzeganie przestrzeni w społecznościach znajdujących się na innym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego • praca z tekstem z podręcznika – różnice w postrzeganiu przestrzeni w różnych kręgach kulturowych
24.	Rozwój sieci osadniczej na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje jednostek osadniczych • czynniki lokalizacji jednostek osadniczych i rozwoju sieci osadniczej • wieś i czynniki kształtujące sieć wiejską • przyczyny przemian w osadnictwie wiejskim • czynniki kształtujące sieć miejską • przyczyny zacierania się granic między miastem a wsią • zróżnicowanie sieci osadniczej na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje jednostek osadniczych • omawia kryteria podziału jednostek osadniczych na wsie i miasta • wymienia czynniki lokalizacji jednostek osadniczych i rozwoju sieci osadniczej • omawia czynniki kształtujące sieć wiejską i sieć miejską • podaje przyczyny przemian w osadnictwie wiejskim • analizuje na podstawie map cyfrowych sieć osadniczą wybranych regionów 	ZP VIII.12 ZP VIII.15	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • burza mózgów – rodzaje jednostek osadniczych, kryteria ich podziału • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>miasto</i>, <i>wieś</i> • praca ze schematem – czynniki lokalizacji jednostek osadniczych i rozwoju sieci osadniczej • praca z tekstem z podręcznika – czynniki kształtujące sieć wiejską • dyskusja dydaktyczna – przyczyny przemian w osadnictwie wiejskim • praca z tekstem z podręcznika – czynniki kształtujące sieć miejską • analiza zdjęć satelitarnych – gęstość sieci osadniczej na wybranych przykładach

25. 26.	Urbanizacja	<ul style="list-style-type: none"> urbanizacja poziomy urbanizacji fazy urbanizacji wskaźnik urbanizacji i jego zróżnicowanie na świecie wskaźnik urbanizacji w Polsce przyczyny i skutki urbanizacji procesy metropolizacji 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i> przedstawia poziomy urbanizacji opisuje fazy urbanizacji i ich przebieg w różnych rejonach świata podaje różnice między procesami urbanizacji zachodzącymi w państwach o niskim i wysokim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego analizuje wskaźnik urbanizacji i jego zróżnicowanie na świecie wskazuje na mapie państwa i regiony o niskim i wysokim wskaźniku urbanizacji omawia przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce analizuje przyczyny i skutki urbanizacji w wybranych regionach świata wyjaśnia, na czym polega proces metropolizacji podaje cechy metropolii 	ZP VIII.13 ZR VIII.5	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> plansze dydaktyczne, słownik geograficzny praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i> analiza schematu – poziomy urbanizacji analiza infografiki – fazy urbanizacji i ich przebieg w różnych rejonach świata analiza mapy – zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji na świecie dyskusja dydaktyczna – przyczyny i skutki urbanizacji analiza infografiki – wskaźnik urbanizacji i jego przestrzenne zróżnicowanie w Polsce praca z tekstem z podręcznika – procesy metropolizacji na świecie, cechy metropolii
27.	Miasta świata	<ul style="list-style-type: none"> funkcje miasta megamiasta najludniejsze zespoły miejskie świata proces tworzenia się megamiast formy zespołów miejskich różnice między megamiastem a megalopolis fizjonomia miast 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje funkcje miast podaje przykłady miast o różnych funkcjach wyjaśnia znaczenie terminu <i>megamiasto</i> wymienia najludniejsze zespoły miejskie świata i wskazuje je na mapie omawia proces tworzenia się megamiast opisuje formy zespołów miejskich rozpoznaje formy zespołów miejskich na świecie i w Polsce wyjaśnia różnice między megamiastem a megalopolis wymienia i wskazuje na mapie największe megalopolis w krajach wysoko rozwiniętych charakteryzuje typy fizjonomiczne miast na podstawie fotografii wiąże typy fizjonomiczne miast z kręgami cywilizacyjnymi oraz poziomem rozwoju gospodarczego państw 	ZR VIII.6	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> plansze dydaktyczne, słownik geograficzny praca z tabelą – funkcje miast praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>megamiasto</i> analiza danych statystycznych – najludniejsze zespoły miejskie świata praca z tekstem z podręcznika – powstawanie megamiast praca z infografiką – formy zespołów miejskich analiza porównawcza – różnice między megamiastem a megalopolis analiza tabeli – największe megalopolis w krajach wysoko rozwiniętych poster – typy fizjonomiczne miast burza mózgów – związek między typami fizjonomicznymi miast a kręgami kulturowymi i poziomem rozwoju gospodarczego państw
28.	Rozwój obszarów wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> obszar wiejski a wieś ludność wiejska na świecie obszary wiejskie na świecie nowe funkcje obszarów wiejskich czynniki rozwoju obszarów wiejskich na świecie wyludnianie się obszarów wiejskich przyczyny depopulacji niektórych wsi w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>obszar wiejski, wieś</i> wskazuje na mapie państwa o najmniejszym i największym udziale ludności wiejskiej w ogólnej liczbie mieszkańców wyjaśnia zależność między udziałem ludności wiejskiej w całkowitej liczbie mieszkańców kraju a jego poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego analizuje udział obszarów wiejskich w powierzchni państw wskazuje na mapie państwa o największym i najmniejszym udziale obszarów wiejskich w ogólnej powierzchni omawia nowe funkcje obszarów wiejskich przedstawia czynniki rozwoju obszarów wiejskich omawia przyczyny wyludniania się obszarów wiejskich na przykładzie Europy wyjaśnia przyczyny depopulacji niektórych wsi w Polsce 	ZP VIII.14	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> plansze dydaktyczne, słownik geograficzny praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>obszar wiejski, wieś</i> analiza mapy – przestrzenne zróżnicowanie udziału ludności wiejskiej w całkowitej liczbie ludności kraju dyskusja dydaktyczna – zależności między udziałem ludności wiejskiej w całkowitej liczbie mieszkańców kraju a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego tego państwa analiza mapy – obszary wiejskie na świecie

					<ul style="list-style-type: none"> • praca z tekstem z podręcznika i analiza fotografii – nowofunkcje obszarów wiejskich • analiza schematu – czynniki rozwoju obszarów wiejskich na świecie • dyskusja dydaktyczna – przyczyny wyludnienia się obszarów wiejskich na przykładzie Europy • praca z infografiką – przyczyny depopulacji niektórych wsi w Polsce
29.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Ludność i osadnictwo</i> Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				
III. Sektory gospodarki. Globalizacja					
30. 31.	Zmiana roli sektorów gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> • podział gospodarki na sektory • funkcje sektorów gospodarki • zmiany znaczenia sektorów gospodarki wraz z rozwojem cywilizacyjnym • struktura zatrudnienia i struktura wartości dodanej brutto (WDB) według sektorów gospodarki • udział usług w zatrudnieniu i w WDB • zmiana roli sektorów w gospodarce Polski • przyczyny zmian znaczenia sektorów gospodarki • Polska Klasyfikacja Działalności (PKD) • zacieranie się różnic między sektorem przemysłowym a sektorem usługowym • przykłady działalności znajdujących się na pograniczu sektorów gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia podział gospodarki na sektory • wymienia funkcje poszczególnych sektorów gospodarki • opisuje zmiany znaczenia sektorów gospodarki wraz z rozwojem cywilizacyjnym • omawia strukturę zatrudnienia i strukturę WDB według sektorów gospodarki oraz zmiany tych struktur w czasie w wybranych krajach świata • analizuje na podstawie mapy udział usług w zatrudnieniu i jego przestrzenne zróżnicowanie • opisuje na podstawie mapy przestrzenne zróżnicowanie udziału usług w strukturze WDB • wykazuje związek między strukturą zatrudnienia i strukturą WDB w wybranych krajach a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju • omawia zmiany roli sektorów w gospodarce Polski • opisuje przyczyny zmian znaczenia sektorów gospodarki • klasyfikuje działalność gospodarczą według PKD • dostrzega zacieranie się różnic między sektorem przemysłowym a sektorem usługowym • podaje przykłady działalności znajdujących się na pograniczu sektorów gospodarki 	ZP IX.1 ZR IX.1 ZR IX.2	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca z tekstem z podręcznika – podział gospodarki na sektory • analiza schematu – funkcje sektorów gospodarki • analiza wykresu – zmiany znaczenia sektorów gospodarki wraz z rozwojem cywilizacyjnym • praca z infografiką – struktura zatrudnienia i struktura WDB według sektorów gospodarki oraz ich zmiany w czasie w wybranych krajach • analiza mapy – przestrzenne zróżnicowanie udziału usług w zatrudnieniu • praca z mapą – przestrzenne zróżnicowanie udziału usług w strukturze WDB • analiza infografiki – związek między strukturą zatrudnienia i strukturą WDB a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju • praca z infografiką – zmiany roli sektorów w gospodarce Polski • dyskusja dydaktyczna – przyczyny zmian znaczenia sektorów gospodarki • symulacja – stosowanie PKD w analizach gospodarczych • symulacja – grupowanie rodzajów działalności gospodarczej według PKD • dyskusja dydaktyczna – zacieranie się granic między sektorem przemysłowym a sektorem usługowym • burza mózgów – przykłady działalności znajdujących się na pograniczu sektorów gospodarki
32. 33.	Globalizacja	<ul style="list-style-type: none"> • globalizacja • płaszczyzny globalizacji • przejawy globalizacji na płaszczyznach: gospodarczej, społecznej i politycznej • skutki globalizacji • pozytywne i negatywne skutki globalizacji na przykładzie Polski • indeks globalizacji • wpływ globalizacji i rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>globalizacja, indeks globalizacji</i> • wymienia płaszczyzny globalizacji • przedstawia przejawy globalizacji na płaszczyznach: gospodarczej, społecznej i politycznej • wskazuje na mapie kraje o najwyższym i najniższym indeksie globalizacji na świecie • analizuje skutki globalizacji • wymienia pozytywne i negatywne skutki globalizacji na przykładzie Polski • opisuje przestrzenne zróżnicowanie indeksu globalizacji • omawia wpływ międzynarodowych korporacji na światową gospodarkę • przedstawia wpływ globalizacji i rozwoju technologii na zatrudnienie 	ZP IX.2 ZR IX.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>globalizacja</i> • praca z tekstem z podręcznika – płaszczyzny globalizacji • dyskusja dydaktyczna – przejawy globalizacji na płaszczyznach: gospodarczej, społecznej i politycznej • analiza danych statystycznych – indeks globalizacji w wybranych krajach • dyskusja dydaktyczna – skutki globalizacji • praca z tabelą – pozytywne i negatywne skutki globalizacji na przykładzie Polski

		technologii na zatrudnienie oraz przemiany wewnątrzsektorowe	przemiany wewnątrzsektorowe		<ul style="list-style-type: none"> • analiza infografiki – indeks globalizacji • praca z mapą – przestrzenne zróżnicowanie indeksu globalizacji na świecie • dyskusja dydaktyczna – wpływ procesu globalizacji i rozwoju technologii na zatrudnienie oraz przemiany wewnątrzsektorowe
34.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Sektory gospodarki. Globalizacja</i> Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				
IV. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo					
35.	Czynniki rozwoju rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> • przyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa • pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa • struktura użytków rolnych • przyczyny zróżnicowania struktury użytków rolnych w wybranych krajach • zmiany w strukturze użytkowania ziemi w wybranych krajach • przykłady pozytywnych i negatywnych skutków zmian użytkowania ziemi na świecie • struktura użytkowania ziemi w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa • omawia na podstawie mapy przestrzenne zróżnicowanie warunków klimatyczno-glebowych produkcji rolnej na świecie • opisuje pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa • wymienia elementy struktury użytków rolnych • przedstawia przyczyny zróżnicowania struktury użytków rolnych w różnych państwach • wskazuje na mapie państwa o dużym udziale gruntów ornych w ogólnej powierzchni państwa • omawia zmiany w strukturze użytkowania ziemi na świecie w wybranych krajach • podaje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków zmian użytkowania ziemi na świecie • charakteryzuje strukturę użytkowania ziemi w Polsce • porównuje strukturę użytkowania ziemi i strukturę użytków rolnych w Polsce ze strukturą użytkowania ziemi i strukturą użytków rolnych w wybranych krajach • wskazuje regiony w Polsce o wysokim udziale gruntów ornych oraz użytków zielonych w strukturze użytków rolnych 	ZP X.1 ZP X.2	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe dotyczące problematyki rolniczej • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • albumy, czasopisma, postery, fotografie o tematyce rolniczej • analiza schematu – przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa na świecie • dyskusja dydaktyczna – wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozwój rolnictwa na świecie • praca z mapą – przestrzenne zróżnicowanie klimatyczno-glebowych warunków produkcji rolnej • praca z tekstem z podręcznika – struktura użytków rolnych • analiza wykresu – zróżnicowanie struktury użytków rolnych w wybranych krajach i jego przyczyny • praca z mapą – państwa o najwyższym udziale gruntów ornych w powierzchni kraju • analiza infografiki – zmiany w strukturze użytkowania ziemi w wybranych krajach • analiza diagramu – struktura użytkowania ziemi i użytków rolnych w Polsce • analiza danych statystycznych – użytkowanie ziemi w Polsce i w wybranych krajach • analiza porównawcza – struktura użytków rolnych w Polsce i w wybranych krajach • praca z mapami – obszary w Polsce o największym udziale gruntów ornych i użytków zielonych w strukturze użytków rolnych
36.	Typy rolnictwa i regiony rolnicze	<ul style="list-style-type: none"> • kryteria podziału rolnictwa • cechy rolnictwa intensywnego i rolnictwa ekstensywnego • typy rolnictwa ekstensywnego i rolnictwa intensywnego • typy rolnictwa na świecie: rolnictwo pierwotne, rolnictwo tradycyjne, rolnictwo rynkowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia kryteria podziału rolnictwa • opisuje podział rolnictwa ze względu na intensywność produkcji rolnej • omawia cechy i typy rolnictwa intensywnego oraz rolnictwa ekstensywnego • podaje nazwy typów rolnictwa • charakteryzuje rolnictwo pierwotne, rolnictwo tradycyjne i rolnictwo rynkowe • omawia czynniki sprzyjające dużej wydajności rolnictwa w Europie Zachodniej • wskazuje na mapie główne regiony rolnicze świata 	ZR X.1	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe dotyczące problematyki rolniczej • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • albumy, czasopisma, postery, fotografie o tematyce rolniczej • praca z tekstem z podręcznika – kryteria podziału rolnictwa

		<ul style="list-style-type: none"> • regiony rolnicze świata 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje główne regiony rolnicze świata 		<ul style="list-style-type: none"> • analiza porównawcza – rolnictwo ekstensywne a rolnictwo intensywne • analiza tabeli – czynniki sprzyjające dużej wydajności rolnictwa w Europie Zachodniej • burza mózgów– typy rolnictwa • praca z tekstem z podręcznika – charakterystyka rolnictwa pierwotnego, rolnictwa tradycyjnego i rolnictwa rynkowego • praca z infografiką – główne cechy regionów rolniczych świata i ich zróżnicowanie • praca z mapą – główne regiony rolnicze na świecie
37.	Rolnictwo uprzemysłowione i rolnictwo ekologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • rolnictwo uprzemysłowione • czynniki rozwoju rolnictwa uprzemysłowionego • zasady rolnictwa ekologicznego • zalety i wady rolnictwa uprzemysłowionego oraz rolnictwa ekologicznego • GMO • obszary upraw roślin modyfikowanych genetycznie • dylematy związane z wykorzystaniem roślin modyfikowanych genetycznie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy rolnictwa uprzemysłowionego • omawia czynniki rozwoju rolnictwa uprzemysłowionego • przedstawia zasady rolnictwa ekologicznego • wykazuje różnice między rolnictwem uprzemysłowionym a rolnictwem ekologicznym oraz przedstawia ich wady i zalety • wskazuje na mapie Europy kraje o największym udziale rolnictwa ekologicznego • dokonuje analizy udziału rolnictwa ekologicznego w Polsce na tle innych krajów Unii Europejskiej • wyjaśnia znaczenie terminu GMO • wskazuje na mapie państwa, w których dopuszczono uprawy roślin modyfikowanych genetycznie • omawia areal upraw GMO w wybranych krajach • przedstawia dylematy związane z wykorzystywaniem roślin modyfikowanych genetycznie 	ZR X.2 ZR X.3 ZR X.4	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe o tematyce rolniczej • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • albumy, czasopisma, postery, fotografie o tematyce rolniczej • praca z tekstem z podręcznika oraz wykresem – cechy rolnictwa uprzemysłowionego • dyskusja dydaktyczna– czynniki rozwoju rolnictwa uprzemysłowionego • poster – zasady rolnictwa ekologicznego • analiza porównawcza– różnice między rolnictwem uprzemysłowionym a rolnictwem ekologicznym, wady i zalety tych typów rolnictwa • analiza mapy – udział rolnictwa ekologicznego w Polsce na tle innych krajów Unii Europejskiej • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu GMO • praca z map – obszary upraw roślin modyfikowanych genetycznie oraz areal GMO w krajach dopuszczających ich uprawę • analiza SWOT – dylematy związane z wykorzystywaniem roślin modyfikowanych genetycznie
38.	Główne obszary upraw	<ul style="list-style-type: none"> • podział roślin uprawnych • zastosowanie roślin uprawnych • rozmieszczenie upraw oraz wielkość produkcji zbóż, roślin strączkowych, roślin bulwiastych i korzeniowych, warzyw i owoców, używek oraz roślin przemysłowych • warunki uprawy ważniejszych roślin • czołowi producenci wybranych roślin uprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia podział roślin uprawnych ze względu na cechy biologiczne • podaje przykłady zastosowania roślin uprawnych • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw na świecie • wskazuje na mapie główne rejony upraw najważniejszych zbóż • opisuje warunki uprawy ryżu na świecie i wskazuje na mapie główne obszary upraw tego zboża • omawia warunki uprawy pszenicy, kukurydzy, jęczmienia i żyta oraz wymienia ich największych producentów • omawia uprawę roślin strączkowych na świecie • opisuje warunki uprawy roślin bulwiastych i korzeniowych oraz wskazuje na mapie główne obszary ich upraw • omawia uprawę warzyw i owoców na świecie • opisuje uprawę używek na świecie • opisuje warunki uprawy roślin przemysłowych i wymienia ich największych producentów 	ZP X.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe dotyczące problematyki rolniczej • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • albumy, czasopisma, postery, fotografie o tematyce rolniczej • praca z tabelą – podział roślin uprawnych ze względu na cechy biologiczne oraz zastosowanie poszczególnych roślin uprawnych • praca z tekstem z podręcznika – czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw na świecie • analiza mapy – rozmieszczenie upraw głównych zbóż na świecie • praca z infografiką – uprawy ryżu na świecie • analiza mapy – główne obszary upraw ryżu na świecie • analiza infografiki – warunki uprawy i najwięksi producenci pszenicy, kukurydzy,

					<p>jęczmienia i żyta na świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> • praca z tekstem z podręcznika – uprawa roślin strączkowych • analiza infografiki – warunki uprawy i najwięksi producenci roślin bulwiastych i korzeniowych na świecie • analiza mapy – główne obszary uprawy roślin bulwiastych i korzeniowych na świecie • praca z tekstem z podręcznika – uprawa warzyw, owoców i używek • analiza infografiki – warunki uprawy i najwięksi producenci roślin przemysłowych na świecie
39.	Główne obszary chowu zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> • chów a hodowla zwierząt • typy chowu zwierząt gospodarskich • podział zwierząt gospodarskich i kierunki ich chowu • rozmieszczenie i wielkość pogłównia zwierząt gospodarskich • czynniki wpływające na zróżnicowanie gatunkowe chowu zwierząt gospodarskich na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między chowem a hodowlą zwierząt • omawia typy chowu zwierząt gospodarskich • przedstawia podział zwierząt gospodarskich i kierunki ich chowu • opisuje chów bydła, owiec, trzody chlewnej i drobiu na świecie • wskazuje na mapie główne rejony chowu trzody chlewnej, bydła i owiec na świecie • podaje przybliżoną wielkość pogłównia bydła, owiec, trzody chlewnej i drobiu na świecie oraz wymienia państwa o największym pogłówniu tych zwierząt • omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie gatunkowe chowu zwierząt gospodarskich na świecie 	ZP X.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe o tematyce rolniczej • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • albumy, czasopisma, postery, fotografie o tematyce rolniczej • burza mózgów – różnice między chowem a hodowlą zwierząt • praca z tekstem z podręcznika – typy chowu zwierząt gospodarskich • analiza tabeli – podział zwierząt gospodarskich i kierunki ich chowu • praca z mapą – rozmieszczenie pogłównia trzody chlewnej, bydła i owiec na świecie • analiza wykresów – wielkość pogłównia bydła, owiec, trzody chlewnej i drobiu na świecie oraz państwa o największym pogłówniu tych zwierząt • dyskusja dydaktyczna – czynniki wpływające na zróżnicowanie gatunkowe chowu zwierząt gospodarskich na świecie
40.	Lasy na Ziemi. Gospodarka leśna	<ul style="list-style-type: none"> • leśnictwo a gospodarka leśna • typy lasów • lesistość i wskaźnik lesistości • lesistość na świecie i w Polsce • funkcje lasów • gospodarowanie zasobami leśnymi • gospodarka rabunkowa, deforestacja • zasady zrównoważonej gospodarki leśnej i ochrony przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między leśnictwem a gospodarką leśną • charakteryzuje główne typy lasów • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>lesistość</i>, <i>wskaźnik lesistości</i> • wskazuje na mapie państwa o największej i najmniejszej lesistości • opisuje przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika lesistości na świecie i w Polsce • wymienia funkcje lasów • przedstawia sposoby gospodarowania zasobami leśnymi • wymienia skutki rabunkowej gospodarki leśnej w wybranych regionach świata • uzasadnia konieczność racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi na świecie • rozumie zasady zrównoważonej gospodarki leśnej i ochrony przyrody 	ZP X.4 ZP X.5	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe o tematyce związanej z leśnictwem • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • albumy, czasopisma, postery, fotografie o tematyce związanej z leśnictwem • praca z tekstem z podręcznika – różnice między leśnictwem a gospodarką leśną • burza mózgów – główne typy lasów • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>lesistość</i>, <i>wskaźnik lesistości</i> • praca z mapą – przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika lesistości na świecie • analiza wykresu – lesistość w Polsce, jej zmiany i przestrzenne zróżnicowanie • mapa mentalna – funkcje lasów • dyskusja dydaktyczna – sposoby gospodarowania zasobami leśnymi • portfolio – skutki rabunkowej gospodarki leśnej w wybranych regionach świata • dyskusja dydaktyczna – potrzeba racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi na świecie • analiza infografiki – gospodarka leśna w Stanach Zjednoczonych jako przykład

					zrównoważonej gospodarki leśnej i ochrony przyrody
41.	Rybacktwo	<ul style="list-style-type: none"> • rybacktwo, rybołówstwo, akwakultura, marikultura • rozmieszczenie najważniejszych łowisk na świecie • udział oceanów w światowych połowach • wielkość połowów i produkcji akwakulturowej na świecie • wzrost udziału akwakultury rybacktwo • wielkość połowów i produkcji akwakulturowej a równowaga ekosystemów wodnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rybacktwo, rybołówstwo, akwakultura, marikultura</i> • omawia udział oceanów w światowych połowach • wymienia najczęściej poławiane gatunki organizmów wodnych • wskazuje na mapie najważniejsze łowiska na świecie • opisuje wielkość połowów i produkcji akwakulturowej w wybranych krajach • omawia wzrost udziału akwakultury w rybacktwo • wskazuje na mapie nadmiernie eksploatowane łowiska • wyjaśnia, czym jest przetłowie • dostrzega związek między wielkością połowów i produkcji akwakulturowej a równowagą ekosystemów wodnych 	ZP X.6	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z rybacktwo • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • albumy, czasopisma, postery, fotografie o tematyce związanej z rybacktwo • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>rybacktwo, rybołówstwo, akwakultura, marikultura</i> • praca z mapą – rozmieszczenie najważniejszych łowisk na świecie • analiza diagramu – udział oceanów w światowych połowach • analiza diagramu – najczęściej poławiane gatunki organizmów wodnych • praca z tekstem z podręcznika i analiza wykresów – wielkość połowów i produkcji akwakulturowej na świecie • dyskusja dydaktyczna – wzrost udziału akwakultury w rybacktwo • praca z tekstem z podręcznika – związek między wielkością połowów i produkcji akwakulturowej a równowagą ekosystemów wodnych • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>przetłowie</i> • analiza mapy – nadmiernie eksploatowane łowiska • prezentacja – sposoby zapobiegania wyczerpywaniu się zasobów wód morskich i śródlądowych
42.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Rolnictwo, leśnictwo i rybacktwo</i> Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				
V. Przemysł					
43.	Czynniki lokalizacji przemysłu	<ul style="list-style-type: none"> • czynniki lokalizacji przemysłu • przyrodnicze czynniki lokalizacji przemysłu • lokalizacja przemysłu ze względu na stopień zależności od bazy surowcowej • techniczno-ekonomiczne czynniki lokalizacji przemysłu • korzyści i niekorzyści aglomeracji • deglomeracja przemysłu • społeczno-polityczne czynniki lokalizacji przemysłu • behawioralne czynniki lokalizacji przemysłu • wpływ czynników lokalizacji przemysłu na wybrane działy przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki lokalizacji przemysłu na świecie • opisuje przyrodnicze czynniki lokalizacji przemysłu • omawia przymusową, związaną i swobodną lokalizację przemysłu oraz podaje przykłady każdej z nich • opisuje techniczno-ekonomiczne czynniki lokalizacji przemysłu • omawia korzyści i niekorzyści aglomeracji • wyjaśnia, na czym polega proces deglomeracji przemysłu • opisuje społeczno-polityczne czynniki lokalizacji przemysłu • omawia behawioralne czynniki lokalizacji przemysłu • przedstawia wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozwój wybranych działów przemysłu i rozmieszczenie zakładów przemysłowych • omawia przyczyny zmian roli czynników lokalizacji przemysłu • opisuje zmiany roli czynników lokalizacji przemysłu • ocenia trafność lokalizacji wybranego zakładu przemysłowego w Polsce 	ZP XI.1	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z przemysłem • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • albumy, czasopisma, postery o tematyce przemysłowej • analiza schematu – przyrodnicze i pozapryrodnicze czynniki lokalizacji przemysłu na świecie • praca z tekstem z podręcznika – przyrodnicze czynniki lokalizacji przemysłu • analiza schematu – różnice między przymusową, związaną i swobodną lokalizacją przemysłu • praca z tekstem z podręcznika – znaczenie techniczno-ekonomicznych czynników lokalizacji przemysłu • burza mózgów – korzyści i niekorzyści aglomeracji • dyskusja dydaktyczna – deglomeracja przemysłu

		<ul style="list-style-type: none"> zmiany roli czynników lokalizacji przemysłu trafność lokalizacji wybranego zakładu przemysłowego w Polsce 			<ul style="list-style-type: none"> praca z tekstem z podręcznika – znaczenie społeczno-politycznych czynników lokalizacji przemysłu dyskusja dydaktyczna – behawioralne czynniki lokalizacji przemysłu analiza tabeli – wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych działów przemysłu dyskusja dydaktyczna – przyczyny zmian roli czynników lokalizacji przemysłu analiza infografiki – trafność lokalizacji wybranego zakładu przemysłowego w Polsce
44. 45.	Przemysł tradycyjny i przemysł zaawansowanych technologii	<ul style="list-style-type: none"> działy przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii (high-tech) cechy przemysłu tradycyjnego i przemysłu high-tech czynniki lokalizacji przemysłu tradycyjnego i przemysłu high-tech zmiany znaczenia czynników lokalizacji przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii w procesie rozwoju cywilizacyjnego rozmieszczenie wybranych działów przemysłu tradycyjnego rozmieszczenie przemysłu zaawansowanych technologii skutki rozwoju nowoczesnego przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> wymieniadziały przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii podaje cechy przemysłu tradycyjnego i przemysłu high-tech omawia czynniki lokalizacji przemysłu tradycyjnego i przemysłu high-tech porównuje czynniki lokalizacji przemysłu tradycyjnego z czynnikami lokalizacji przemysłu zaawansowanych technologii opisuje zmiany znaczenia czynników lokalizacji przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii w procesie rozwoju cywilizacyjnego omawia rozmieszczenie wybranych działów przemysłu tradycyjnego wskazuje na mapie główne ośrodki produkcji wyrobów tekstylnych i odzieży oraz produkcji metali omawia rozmieszczenie przemysłu zaawansowanych technologii na świecie wskazuje na mapie państwa o największym udziale produktów zaawansowanych technologii w eksporcie artykułów przemysłowych wymienia ważniejsze ośrodki przemysłu high-tech i wskazuje je na mapie omawia skutki rozwoju nowoczesnego przemysłu 	ZP XI.2 ZRXI.1	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z przemysłem plansze dydaktyczne, słownik geograficzny albumy, czasopisma, postery związane z problematyką gospodarczą praca z tekstem z podręcznika – działy przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii analiza tabeli – cechy przemysłu tradycyjnego i przemysłu high-tech analiza infografiki – czynniki lokalizacji przemysłu tradycyjnego i przemysłu high-tech praca z tekstem z podręcznika – zmiany znaczenia czynników lokalizacji przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii w procesie rozwoju cywilizacyjnego analiza infografiki – rozmieszczenie wybranych działów przemysłu tradycyjnego praca z mapą – główne ośrodki produkcji wyrobów tekstylnych i odzieży oraz produkcji metali praca z mapą – rozmieszczenie przemysłu zaawansowanych technologii na świecie oraz ważniejsze ośrodki przemysłu high-tech poster – wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarczy i jakość życia ludzi
46. 47.	Zmiany w przemyśle na świecie	<ul style="list-style-type: none"> industrializacja, dezindustrializacja, reindustrializacja przyczyny dezindustrializacji przebieg i skutki dezindustrializacji rola reindustrializacji w gospodarce industrializacja, dezindustrializacja i reindustrializacja w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>industrializacja, dezindustrializacja, reindustrializacja</i> omawia przyczyny dezindustrializacji opisuje przebieg i skutki dezindustrializacji omawia rolę procesów reindustrializacji w gospodarce opisuje przebieg procesów industrializacji, dezindustrializacji i reindustrializacji w Polsce 	ZP XI.3	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi oraz łączem internetowym i rzutnikiem multimedialnym (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z przemysłem plansze dydaktyczne, słownik geograficzny albumy, czasopisma, postery związane z problematyką gospodarczą praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>industrializacja, dezindustrializacja, reindustrializacja</i> praca z tekstem z podręcznika – przyczyny dezindustrializacji mapa mentalna – przebieg i skutki dezindustrializacji w wybranych państwach świata dyskusja dydaktyczna – rola reindustrializacji w gospodarce

					<ul style="list-style-type: none"> • analiza infografiki – przebieg industrializacji, dezindustrializacji i reindustrializacji w Polsce
48. 49.	Obszary koncentracji przemysłu	<ul style="list-style-type: none"> • czynniki koncentracji przemysłu • formy koncentracji przemysłu • rodzaje okręgów przemysłowych i ich przykłady na świecie • rozmieszczenie okręgów przemysłowych na świecie i w Polsce • etapy rozwoju okręgu przemysłowego • ośrodki i okręgi przemysłowe w Polsce • formy koncentracji przemysłu high-tech • czynniki warunkujące powstanie technopolii • wybrane technopolie na świecie • klastry i ich rola w budowie gospodarki opartej na wiedzy • zmiany struktury przestrzennej przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii na świecie i w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki koncentracji przemysłu • przedstawia formy koncentracji przemysłu • omawia różnice między ośrodkiem przemysłowym a okręgiem przemysłowym • wymienia rodzaje okręgów przemysłowych i podaje ich przykłady na świecie • wskazuje na mapie ważniejsze okręgi przemysłowe i omawia ich rozmieszczenie na świecie • omawia etapy rozwoju okręgu przemysłowego • wskazuje na mapie Polski okręgi przemysłowe i omawia rozmieszczenie ośrodków przemysłowych • opisuje formy koncentracji przemysłu high-tech • omawia czynniki warunkujące powstanie technopolii • opisuje wybrane technopolie na świecie • wyjaśnia, czym są klastry, i omawia ich rolę w budowie gospodarki opartej na wiedzy • prezentuje zmiany struktury przestrzennej przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii na świecie i w Polsce 	ZRXI.2 ZR XI.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z przemysłem • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • albumy, czasopisma, postery związane z problematyką gospodarczą • burza mózgów – czynniki koncentracji przemysłu • praca z tekstem z podręcznika – formy koncentracji przemysłu • dyskusja dydaktyczna – różnice między ośrodkiem przemysłowym a okręgiem przemysłowym • praca z tekstem z podręcznika – rodzaje okręgów przemysłowych • praca z mapą – rozmieszczenie przestrzenne okręgów przemysłowych na świecie • analiza schematu – etapy rozwoju okręgu przemysłowego • praca z mapą – rozmieszczenie ośrodków i okręgów przemysłowych w Polsce • dyskusja dydaktyczna – formy koncentracji przemysłu high-tech • analiza schematu – czynniki warunkujące powstanie technopolii • analiza tabeli – charakterystyka wybranych technopolii na świecie • praca z tekstem z podręcznika – wyjaśnienie, czym są klastry, i jaka jest ich rola w budowie gospodarki opartej na wiedzy • prezentacja multimedialna – zmiany struktury przestrzennej przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii na świecie i w Polsce
50.	Budownictwo	<ul style="list-style-type: none"> • budownictwo • czynniki rozwoju budownictwa • rola budownictwa w gospodarce • udział budownictwa w strukturze zatrudnienia • wpływ stylu budownictwa na krajobraz • oblicza budownictwa na świecie i w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>budownictwo</i> • omawia czynniki rozwoju budownictwa • przedstawia rolę budownictwa w gospodarce • analizuje na podstawie mapy udział budownictwa w strukturze zatrudnienia na świecie i w Polsce • prezentuje argumenty przemawiające za potrzebą zharmonizowania stylu budownictwa z istniejącym krajobrazem • przedstawia różne oblicza budownictwa na świecie i w Polsce 	ZR XI.4 ZR XI.5	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z budownictwem • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • albumy, czasopisma, postery związane z problematyką gospodarczą • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>budownictwo</i> • praca z tekstem z podręcznika – czynniki rozwoju budownictwa • dyskusja dydaktyczna – rola budownictwa w gospodarce • analiza wykresu i mapy – prawidłowości przestrzenne udziału budownictwa w strukturze zatrudnienia • burza mózgów – argumenty przemawiające za potrzebą zharmonizowania stylu budownictwa z krajobrazem • prezentacja – różne oblicza budownictwa na świecie i w Polsce

51.	Źródła energii i bilans energetyczny	<ul style="list-style-type: none"> nieodnawialne i odnawialne źródła energii surowce energetyczne najwięksi producenci surowców energetycznych na świecie skutki rosnącego zapotrzebowania na energię odnawialne źródła energii bilans energetyczny świata i jego zmiany w ciągu ostatnich 200 lat bilans energetyczny Polski działania podejmowane na rzecz ograniczenia tempa wzrostu zużycia energii produkcja energii elektrycznej z odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nieodnawialne i odnawialne źródła energii charakteryzuje surowce energetyczne opisuje na podstawie mapy wydobycie surowców energetycznych na świecie wymienia ważniejsze zagłębia i ośrodki wydobycia surowców energetycznych na świecie wymienia największych producentów surowców energetycznych na świecie omawia skutki rosnącego zapotrzebowania na energię opisuje odnawialne źródła energii przedstawia bilans energetyczny świata i jego zmiany w ciągu ostatnich 200 lat określa udział poszczególnych źródeł energii w bilansie energetycznym świata omawia bilans energetyczny Polski wymienia działania podejmowane na rzecz ograniczenia tempa wzrostu zużycia energii wyjaśnia, w jaki sposób pozyskuje się energię z odpadów 	ZP XI.4 ZP XI.5	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z energetyką plansze dydaktyczne, słownik geograficzny albumy, czasopisma, postery związane z problematyką gospodarczą praca ze schematem – odnawialne i nieodnawialne źródła energii na świecie burza mózgów – nieodnawialne źródła energii praca z mapą – wydobycie surowców energetycznych, ważniejsze zagłębia i ośrodki wydobycia analiza diagramów – najwięksi producenci surowców energetycznych na świecie praca z tekstem z podręcznika – skutki rosnącego zapotrzebowania na energię burza mózgów – odnawialne źródła energii praca z tekstem z podręcznika – odnawialne źródła energii analiza wykresu – bilans energetyczny świata i jego zmiany na przestrzeni 200 lat dyskusja dydaktyczna – udział poszczególnych źródeł energii w bilansie energetycznym świata analiza infografiki – bilans energetyczny Polski poster – działania podejmowane na rzecz ograniczenia tempa wzrostu zużycia energii burza mózgów – <i>Co mogę zrobić, aby ograniczyć zużycie energii elektrycznej?</i> praca z infografiką – pozyskiwanie energii z odpadów na przykładzie Szwecji
52.	Produkcja i zużycie energii elektrycznej	<ul style="list-style-type: none"> znaczenie energii elektrycznej produkcja energii elektrycznej na świecie główni producenci i konsumenci energii elektrycznej wielkość produkcji energii elektrycznej przypadającej na 1 osobę na świecie energetyka oparta na nieodnawialnych i odnawialnych źródłach energii typy elektrowni struktura produkcji energii elektrycznej w Polsce oraz w wybranych krajach Europy i świata zmiany w strukturze zużycia energii elektrycznej struktura produkcji energii 	<ul style="list-style-type: none"> omawia gospodarcze znaczenie energii elektrycznej przedstawia wielkość produkcji energii elektrycznej na świecie, jej strukturę oraz głównych producentów i konsumentów energii elektrycznej porównuje na podstawie mapy wielkość produkcji energii elektrycznej przypadającej na jednego mieszkańca w wybranych państwach świata charakteryzuje energetykę opartą na nieodnawialnych i odnawialnych źródłach energii wymienia typy elektrowni przedstawia strukturę produkcji energii elektrycznej według typów elektrowni w Polsce i w wybranych krajach świata porównuje strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce ze strukturą produkcji energii elektrycznej w wybranych krajach Europy i świata charakteryzuje prawidłowości w zakresie zmian udziału źródeł odnawialnych w strukturze zużycia energii przedstawia związek między strukturą produkcji energii elektrycznej a bezpieczeństwem energetycznym kraju omawia zalety i wady wybranych typów elektrowni 	ZP XI.5 ZP XI.6	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z energetyką plansze dydaktyczne, słownik geograficzny albumy, czasopisma, postery związane z problematyką gospodarczą burza mózgów – gospodarcze znaczenie energii elektrycznej analiza infografiki – wielkość i struktura produkcji energii elektrycznej na świecie, główni producenci i konsumenci energii elektrycznej praca z mapą – produkcja energii elektrycznej przypadającej na jednego mieszkańca na świecie dyskusja dydaktyczna – energetyka oparta na nieodnawialnych i odnawialnych źródłach energii praca ze schematem – typy elektrowni analiza danych statystycznych – struktura produkcji energii elektrycznej według typów elektrowni w wybranych krajach analiza porównawcza – struktura produkcji energii elektrycznej w Polsce a struktura produkcji energii elektrycznej w wybranych krajach

		<p>elektrycznej a bezpieczeństwo energetyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> • zalety i wady wybranych typów elektrowni 			<ul style="list-style-type: none"> • analiza wykresu – zmiany udziału źródeł odnawialnych w strukturze zużycia energii w wybranych krajach • dyskusja dydaktyczna – związek między strukturą produkcji energii elektrycznej a bezpieczeństwem energetycznym kraju • mapa mentalna - zalety i wady wybranych typów elektrowni
53.	Energetyka jądrowa	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój energetyki jądrowej • energetyka jądrowa na świecie • znaczenie energetyki jądrowej na świecie • przyczyny i skutki rozwoju energetyki jądrowej • plany rozwoju energetyki jądrowej w Polsce • potrzeba społecznej debaty dotyczącej rozwoju energetyki jądrowej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rozwój energetyki jądrowej na świecie • wskazuje na mapie państwa produkujące energię jądrową i omawia jej udział w całkowitej produkcji energii elektrycznej danego kraju • wymienia kraje produkujące najwięcej energii jądrowej na świecie • wskazuje na mapie państwa, w których rozpoczęto budowę elektrowni jądrowych lub rozważano ich budowę • omawia znaczenie energetyki jądrowej na świecie • omawia przyczyny i skutki rozwoju energetyki jądrowej • opisuje plany rozwoju energetyki jądrowej w Polsce • uzasadnia potrzebę społecznej debaty dotyczącej rozwoju energetyki jądrowej w Polsce 	ZP XI.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z energetyką jądrową • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • albumy, czasopisma, postery związane z problematyką gospodarczą • praca z tekstem z podręcznika i wykresem – rozwój energetyki jądrowej na świecie • analiza mapy – państwa wytwarzające energię jądrową oraz kraje, w których zaczęto lub rozważano budowę elektrowni jądrowych • dyskusja dydaktyczna – znaczenie energetyki jądrowej na świecie • analiza wykresu – państwa produkujące najwięcej energii jądrowej na świecie • mapa mentalna – przyczyny i skutki rozwoju energetyki jądrowej • praca z tekstem z podręcznika – plany rozwoju energetyki jądrowej w Polsce • dyskusja dydaktyczna – potrzeba społecznej debaty dotyczącej rozwoju energetyki atomowej w Polsce
54.	<p>Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Przemysł</i> Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)</p>				
<h2>VI. Usługi</h2>					
55.	Zróżnicowanie usług na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • różne systemy klasyfikacji usług • usługi podstawowe i wyspecjalizowane • stopień zaspokojenia zapotrzebowania na poszczególne rodzaje usług w państwach o różnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego • fazy rozwoju cywilizacyjnego a znaczenie usług • struktura sektora usługowego 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje usługi według różnych systemów • omawia usługi podstawowe i wyspecjalizowane • analizuje stopień zaspokojenia zapotrzebowania na poszczególne rodzaje usług w zależności od poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego kraju • omawia zmiany znaczenia usług w zależności od fazy rozwoju cywilizacyjnego • porównuje strukturę zatrudnienia w sektorze usługowym w Polsce ze strukturą zatrudnienia w usługach na świecie i w wybranych krajach 	ZP XII.1 ZP XII.2	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z problematyką usługową • albumy, czasopisma, postery, fotografie związane z problematyką usługową • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • burza mózgów – klasyfikacja usług • analiza porównawcza – usługi podstawowe i usługi wyspecjalizowane • praca z tekstem z podręcznika – stopień zaspokojenia zapotrzebowania na usługi w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego • analiza infografiki – zmiany znaczenia usług w zależności od fazy rozwoju cywilizacyjnego • analiza wykresu – zatrudnienie w sektorze usługowym w Polsce a struktura zatrudnienia w usługach na świecie i w wybranych krajach

56. 57.	Transport	<ul style="list-style-type: none"> rodzaje transportu infrastruktura transportowa uwarunkowania rozwoju transportu czynniki rozwoju transportu w Polsce transport samochodowy zróźnicowanie gęstości sieci dróg kołowych na świecie transport kolejowy prawidłowości dotyczące zróźnicowania gęstości sieci kolejowej na świecie transport morski transport wodny śródlądowy transport lotniczy transport przesyłowy wady i zalety poszczególnych rodzajów transportu udział poszczególnych rodzajów transportu w strukturze przewozów znaczenie transportu w rozwoju społeczno-gospodarczym świata 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje transportu opisuje elementy infrastruktury transportowej wymienia przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne czynniki warunkujące rozwój transportu opisuje czynniki rozwoju transportu w Polsce omawia znaczenie transportu samochodowego analizuje długość i gęstość dróg kołowych oraz liczbę samochodów przypadających na jednego mieszkańca w wybranych krajach wskazuje na mapiekraje i regiony o największej gęstości sieci drogowej na świecie omawia znaczenie transportu kolejowego analizuje długość i gęstość sieci kolejowej w wybranych krajach wskazuje na mapie kraje i regiony o największej gęstości linii kolejowych omawia znaczenie transportu morskiego oraz wodnego śródlądowego na świecie i w wybranych krajach omawia znaczenie transportu lotniczego omawia znaczenie transportu przesyłowego przedstawia wady i zalety poszczególnych rodzajów transportu porównuje strukturę przewozów w Polsce ze strukturą przewozów w wybranych krajach wyjaśnia znaczenie transportu w rozwoju społeczno-gospodarczym świata omawia zmiany roli poszczególnych rodzajów transportu wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju 	ZP XII.3 ZP XII.4 ZR XII.1	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z problematyką transportową albumy, czasopisma, postery, fotografie związane z problematyką transportową plansze dydaktyczne, słownik geograficzny burza mózgów – rodzaje transportu dyskusja dydaktyczna – zróźnicowanie infrastruktury transportowej na świecie dyskusja dydaktyczna – przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne czynniki rozwoju transportu analiza infografiki – czynniki rozwoju transportu w Polsce praca z wykresami i mapą – znaczenie transportu samochodowego, długość i gęstość sieci dróg kołowych oraz liczba samochodów przypadających na jednego mieszkańca w Polsce i wybranych krajach analiza wykresu i mapy – znaczenie transportu kolejowego oraz długość i gęstość sieci kolejowej w Polsce i wybranych krajach praca z tekstem z podręcznika oraz wykresem – znaczenie transportu morskiego praca z tekstem z podręcznika – znaczenie transportu wodnego śródlądowego praca z tekstem z podręcznika i analiza wykresów – znaczenie transportu samolotowego praca z tekstem z podręcznika – znaczenie transportu przesyłowego analiza SWOT – zalety i wady różnych rodzajów transportu analiza diagramów – struktura przewozów w Polsce a struktura przewozów w wybranych krajach świata prezentacja multimedialna – znaczenie poszczególnych rodzajów transportu w rozwoju społeczno-gospodarczym świata dyskusja dydaktyczna – zmiany roli poszczególnych rodzajów transportu wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju
58.	łączność	<ul style="list-style-type: none"> łączność podział łączności miejsce łączności w PKD rozwój łączności rozwój telefonii i jej rozwój rozwój telekomunikacji komputerowej zróźnicowanie dostępu do internetu na świecie rola łączności w światowej gospodarce rola telekomunikacji w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>łączność</i> przedstawia podział łączności omawia miejsce łączności w PKD opisuje rozwój łączności omawia rozwój telefonii i jej rodzaje analizuje na podstawie mapy przestrzenne zróźnicowanie liczby telefonów komórkowych przypadających na 100 mieszkańców na świecie omawia rozwój telekomunikacji komputerowej analizuje na podstawie mapy dostęp do internetu na świecie opisuje znaczenie łączności w światowej gospodarce wyjaśnia znaczenie terminów: <i>społeczeństwo informacyjne</i>, <i>wykluczenie cyfrowe</i> omawia rolę telekomunikacji w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego 	ZP XII.3 ZR XII.2	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z problematyką łączności albumy, czasopisma, postery, fotografie związane z problematyką łączności plansze dydaktyczne, słownik geograficzny praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>łączność</i> burza mózgów – podział łączności praca z tekstem z podręcznika – miejsce łączności w PKD dyskusja dydaktyczna – rozwój łączności analiza wykresów i mapy – rozwój telefonii i jej zróźnicowanie na świecie praca z wykresem – rozwój telekomunikacji komputerowej analiza mapy – prawidłowości w zakresie zróźnicowania dostępu do internetu

					<p>na świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> • poster – znaczenie łączności w światowej gospodarce • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>społeczeństwo informacyjne</i>, <i>wykluczenie cyfrowe</i> • dyskusja dydaktyczna – rola telekomunikacji w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego
59.	<p>Społeczeństwo informacyjne. Gospodarka oparta na wiedzy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie się społeczeństwa informacyjnego • pozytywne i negatywne skutki kształtowania się społeczeństwa informacyjnego • cechy gospodarki opartej na wiedzy • czynniki wpływające na innowacyjność i rozwój gospodarki opartej na wiedzy • znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy • inkubatory przedsiębiorczości i akceleratory biznesu jako wsparcie start-upów • Europejski Ranking Innowacyjności 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje kształtowanie się społeczeństwa informacyjnego • wymienia przejawy kształtowania się społeczeństwa informacyjnego • przedstawia pozytywne i negatywne skutki kształtowania się społeczeństwa informacyjnego • omawia cechy gospodarki opartej na wiedzy • przedstawia czynniki wpływające na innowacyjność i rozwój gospodarki opartej na wiedzy • omawia znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy • wyjaśnia, na czym polega wsparcie udzielane młodym, innowacyjnym przedsiębiorstwom – start-upom przez inkubatory przedsiębiorczości i akceleratory biznesu • analizuje na podstawie mapy zróżnicowanie poziomu innowacyjności gospodarek państw UE według Europejskiego Rankingu Innowacyjności 	<p>ZP IX.4 ZP IX.5 ZP IX.6</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • dyskusja dydaktyczna – kształtowanie się społeczeństwa informacyjnego • burza mózgów – przejawy kształtowania się społeczeństwa informacyjnego • analiza SWOT – pozytywne i negatywne skutki kształtowania się społeczeństwa informacyjnego • dyskusja dydaktyczna – cechy gospodarki opartej na wiedzy • praca z tekstem z podręcznika – czynniki wpływające na rozwój gospodarki opartej na wiedzy • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>kapitał ludzki</i> • burza mózgów – znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy • analiza mapy – zróżnicowanie poziomu innowacyjności gospodarek państw UE • praca z tekstem z podręcznika – rola inkubatorów przedsiębiorczości i akceleratorów biznesu we wspieraniu innowacyjności gospodarki
60. 61.	<p>Usługi edukacyjne i finansowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wpływ poziomu edukacji na rozwój społeczno-gospodarczy kraju • znaczenie kształcenia ustawicznego • nakłady na prace badawczo-rozwojowe w krajach wysoko rozwiniętych • usługi bankowe i ich znaczenie w rozwoju społeczno-gospodarczym świata • największe banki świata • rola giełd w światowym systemie finansowym i gospodarce państw • usługi ubezpieczeniowe • główne centra finansowe na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ poziomu edukacji na rozwój społeczno-gospodarczy kraju • analizuje związek między wydatkami państwa na edukację a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju • wskazuje na mapie państwa, w których liczba uczniów przypadających na jednego nauczyciela jest najniższa i te, w których jest ona najwyższa • wyjaśnia znaczenie kształcenia ustawicznego • wykazuje związek między nakładami na prace badawczo-rozwojowe a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego państwa • wymienia państwa o największych nakładach na działalność badawczo-rozwojową • omawia znaczenie usług bankowych w rozwoju społeczno-gospodarczym świata • wymienia największe banki świata • omawia rolę giełd w światowym systemie finansowym i gospodarce państw • opisuje wpływ usług ubezpieczeniowych na życie człowieka • wymienia czynniki sprzyjające funkcjonowaniu centrów finansowych • wskazuje na mapie główne centra finansowe na świecie 	<p>ZP XII.3 ZR XII.3 ZR XII.4</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z problematyką usługową • albumy, czasopisma, postery, fotografie związane z problematyką usługową • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • dyskusja dydaktyczna – wpływ poziomu edukacji na rozwój społeczno-gospodarczy kraju • analiza wykresu – wydatki państwa na edukację w wybranych krajach • analiza mapy – liczba uczniów przypadających na jednego nauczyciela w szkołach podstawowych w wybranych krajach • burza mózgów – znaczenie kształcenia ustawicznego • praca z tekstem z podręcznika – państwa o największych nakładach na działalność badawczo-rozwojową • dyskusja dydaktyczna – znaczenie usług bankowych w rozwoju społeczno-gospodarczym świata • analiza tabeli – największe banki świata

					<ul style="list-style-type: none"> • praca z infografiką – rola giełd w światowym systemie finansowym i gospodarce państw • mapa mentalna – wpływ usług ubezpieczeniowych na życie człowieka • prezentacja multimedialna – główne centra finansowe na świecie
62. 63.	Handel międzynarodowy	<ul style="list-style-type: none"> • handel międzynarodowy, eksport, import, reeksport, bilans handlowy • przedmioty handlu międzynarodowego • Światowa Organizacja Handlu (WTO) • rozwój handlu międzynarodowego • handel międzynarodowy na świecie • zróżnicowanie struktury towarowej handlu międzynarodowego • rola usług w handlu międzynarodowym • międzynarodowy przepływ kapitału • kierunki międzynarodowej wymiany towarowej • znaczenie wymiany handlowej w rozwoju społeczno-gospodarczym świata • miejsce Polski w handlu międzynarodowym • struktura handlu zagranicznego Polski • zasady sprawiedliwego handlu • Światowa Organizacja Sprawiedliwego Handlu (WFTO) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>handel międzynarodowy, eksport, import, reeksport, bilans handlowy</i> • wymienia przedmioty handlu międzynarodowego • omawia cele Światowej Organizacji Handlu • opisuje czynniki wpływające na rozwój handlu międzynarodowego • analizuje handel międzynarodowy w ujęciu globalnym: podaje wartość światowych obrotów handlu międzynarodowego, opisuje strukturę towarową, wymienia najważniejszych eksporterów i importerów • omawia na podstawie mapy zróżnicowanie przestrzenne obrotów handlu zagranicznego • przedstawia zróżnicowanie struktury towarowej handlu zagranicznego w wybranych państwach • omawia rolę usług w handlu międzynarodowym • wyjaśnia, na czym polega przepływ kapitału między państwami • opisuje kierunki międzynarodowej wymiany towarowej • przedstawia znaczenie wymiany handlowej w rozwoju społeczno-gospodarczym świata • omawia miejsce Polski w handlu międzynarodowym • wymienia głównych partnerów handlowych Polski • opisuje strukturę towarową handlu zagranicznego Polski • wymienia zasady sprawiedliwego handlu i wyjaśnia ich znaczenie • przedstawia główne założenia działalności Światowej Organizacji Sprawiedliwego Handlu 	ZP IX.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>handel międzynarodowy, eksport, import, reeksport, bilans handlowy</i> • praca ze schematem – przedmioty handlu międzynarodowego • analiza infografiki – cele Światowej Organizacji Handlu • dyskusja dydaktyczna – czynniki wpływające na rozwój handlu międzynarodowego • analiza infografiki – handel międzynarodowy na świecie • praca z mapą – zróżnicowanie przestrzenne obrotów handlu zagranicznego • analiza danych statystycznych – bilans handlowy wybranych państw • praca z wykresem – zróżnicowanie struktury towarowej handlu zagranicznego w wybranych państwach • praca z tekstem z podręcznika – rola usług w handlu międzynarodowym • praca z tekstem z podręcznika – międzynarodowy przepływ kapitału • analiza tabeli – kierunki międzynarodowej wymiany towarowej • dyskusja dydaktyczna – miejsce Polski w handlu międzynarodowym • analiza wykresów – struktura geograficzna i towarowa handlu zagranicznego Polski • mapa mentalna – zasady sprawiedliwego handlu • analiza infografiki – założenia Światowej Organizacji Sprawiedliwego Handlu
64.	Rozwój turystyki na świecie	<ul style="list-style-type: none"> • turystyka • rodzaje turystyki • rozwój turystyki • przyczyny i skutki rozwoju turystyki • znaczenie usług turystycznych w rozwoju społeczno-gospodarczym świata • usługi turystyczne w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>turystyka</i> • przedstawia rodzaje turystyki • omawia rozwój ruchu turystycznego na świecie • przedstawia przyczyny i skutki rozwoju turystyki • wyjaśnia znaczenie usług turystycznych w rozwoju społeczno-gospodarczym świata • omawia znaczenie usług turystycznych w polskiej gospodarce 	ZP XII.3 ZR XII.5	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe • albumy, czasopisma, postery, fotografie dotyczące turystyki • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>turystyka</i> • burza mózgów – rodzaje turystyki • analiza wykresów – ruch turystyczny na świecie według regionów i środków

					transportu <ul style="list-style-type: none"> • praca z infografiką – przyczyny i skutki rozwoju turystyki na świecie • dyskusja dydaktyczna– znaczenie usług turystycznych w rozwoju społeczno-gospodarczym świata • prezentacja– znaczenie usług turystycznych w Polsce
65. 66.	Regiony turystyczne świata	<ul style="list-style-type: none"> • czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną • atrakcyjność turystyczna regionów świata • ograniczenia w rozwoju turystyki • rola turystyki w światowej gospodarce • wartości przestrzeni miejsc świętych • miejsca pielgrzymkowe na świecie i w Polsce • ważniejsze ośrodki pielgrzymkowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną • opisuje atrakcyjność turystycznąposzczególnych regionów świata • omawia udział poszczególnych regionów świata w ogólnej liczbie przyjazdów turystycznych • przedstawia ograniczenia w rozwoju turystyki • omawia rolę turystyki w światowej gospodarce • wskazuje na mapie kraje o najwyższym udziale turystyki w PKB • omawia znaczenie miejsc świętych dla wyznawców poszczególnych religii • wskazuje na mapie najważniejsze miejsca pielgrzymkowe na świecie • wskazuje na mapie ważniejsze ośrodki pielgrzymkowe w Polsce 	ZP XII.5 ZR XII.6 ZR XII.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe • albumy, czasopisma, postery, fotografie dotyczące turystyki • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca ze schematem – czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną • prezentacja – walory turystyczne regionów świata • analiza diagramu – udział poszczególnych regionów świata w przyjazdach turystycznych • burza mózgów – ograniczenia w rozwoju turystyki • praca z infografiką – rola turystyki w światowej gospodarce • analiza mapy – państwa o największym i najmniejszym udziale turystyki w PKB • praca z infografiką – miejsca pielgrzymkowe na świecie i w Polsce oraz znaczenie miejsc świętych dla wyznawców poszczególnych religii
67.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Usługi</i> Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				
VII. Wpływ człowieka na środowisko					
68.	Konflikt w relacji człowiek – środowisko przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • środowisko przyrodnicze, środowisko geograficzne, antropopresja • konflikt interesów w relacjach człowiek – środowisko przyrodnicze • przykłady konfliktów ekologicznych • zrównoważony rozwój • zasady zrównoważonego rozwoju • cele zrównoważonego rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów:<i>środowisko przyrodnicze, środowisko geograficzne, antropopresja</i> • dostrzega konflikt interesów w relacjach człowiek – środowisko przyrodnicze • wymienia przyczyny nasilania się konfliktu człowiek – środowisko przyrodnicze • podaje przykłady konfliktów ekologicznych • wyjaśnia, na czym polega zrównoważony rozwój • omawia najważniejsze zasady zrównoważonego rozwoju • wymienia cele zrównoważonego rozwoju • wymienia międzynarodowe dokumenty dotyczące zrównoważonego rozwoju 	ZP XIII.8 ZP XIII.10	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia pojęć:<i>środowisko przyrodnicze, środowiskogeograficzne, antropopresja</i> • burza mózgów – konflikt interesów w relacjach człowiek – środowisko przyrodnicze • analiza schematu – przyczyny nasilania się konfliktu człowiek – środowisko przyrodnicze • analiza infografiki – przykłady konfliktów ekologicznych • praca z tekstem z podręcznika – zrównoważony rozwój • praca z tekstem z podręcznika – międzynarodowe dokumenty dotyczące zrównoważonego rozwoju • analiza tekstu źródłowego – zasady zrównoważonego rozwoju • analiza infografiki – cele zrównoważonego rozwoju • metaplan – racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego • burza mózgów – konflikty ekologiczne i ich przyczyny w moim regionie

69. 70.	Wpływ działalności człowieka na atmosferę	<ul style="list-style-type: none"> rodzaje zanieczyszczeń powietrza źródła zanieczyszczeń powietrza efekt cieplarniany globalne ocieplenie smog emisja zanieczyszczeń przykłady najbardziej zanieczyszczonych ośrodków miejskich w Polsce sposoby zapobiegania smogowi dziura ozonowa wpływ zanieczyszczeń powietrza na ludzki organizm 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje zanieczyszczeń atmosfery opisuje naturalne i antropogeniczne źródła zanieczyszczenia atmosfery opisuje mechanizm powstawania nadmiernego efektu cieplarnianego wymienia gazy cieplarniane emitowane na skutek działalności człowieka oraz ich głównych producentów w Europie omawia przyczyny i skutki globalnego ocieplenia wymienia rodzaje smogu i opisuje mechanizm ich powstawania porównuje smog fotochemiczny ze smogiem siarkowym omawia emisję dwutlenku węgla na świecie oraz emisję tlenków siarki i azotu w UE. podaje przykłady najbardziej zanieczyszczonych ośrodków miejskich w Polsce wymienia sposoby zapobiegania smogowi omawia mechanizm powstawania dziury ozonowej opisuje wpływ zanieczyszczeń powietrza na ludzki organizm 	ZP XIII.1	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe plansze dydaktyczne, słownik geograficzny praca z tekstem z podręcznika – rodzaje i źródła zanieczyszczeń atmosfery analiza infografiki – antropogeniczne źródła zanieczyszczeń atmosfery analiza schematu – powstawanie efektu cieplarnianego analiza wykresu – główni producenci gazów cieplarnianych w Europie praca z tekstem z podręcznika – przyczyny i skutki globalnego ocieplenia burza mózgów – przyczyny występowania smogu analiza porównawcza – smog fotochemiczny i smog siarkowy analiza infografiki – emisja dwutlenku węgla na świecie oraz tlenków siarki i azotu w UE praca z infografiką – przykłady najbardziej zanieczyszczonych ośrodków miejskich w Polsce portfolio – sposoby zapobiegania smogowi praca z tekstem z podręcznika – powstawanie dziury ozonowej analiza infografiki – wpływ zanieczyszczeń powietrza na ludzki organizm
71. 72.	Wpływ działalności człowieka na hydrosferę	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystywanie wody przez człowieka wpływ człowieka na stan wód zanieczyszczenie wód tama Trzech Przełomów na rzece Jangcy Wysoka Tama na Nilu zapora Gilgel Gibe III na rzece Omo wysychanie jeziora Czad 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wykorzystywanie wody przez człowieka wyjaśnia, w jaki sposób działalność gospodarcza człowieka narusza stosunki wodne wymienia rodzaje zanieczyszczeń wód omawia skutki wybudowania tamy Trzech Przełomów na rzece Jangcy wymienia skutki budowy Wysokiej Tamy na Nilu opisuje skutki utworzenia zapory Gilgel Gibe III na rzece Omo wyjaśnia przyczyny wysychania jeziora Czad 	ZP XIII.2	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe plansze dydaktyczne, słownik geograficzny analiza wykresu – wykorzystywanie wody przez człowieka praca z tekstem z podręcznika – sposoby naruszania stosunków wodnych w wyniku działalności gospodarczej praca z tekstem z podręcznika – rodzaje zanieczyszczeń wód analiza infografiki – skutki budowy tamy Trzech Przełomów na rzece Jangcy analiza tabeli – skutki wybudowania Wysokiej Tamy na Nilu praca z tekstem z podręcznika – wpływ zapory Gilgel Gibe III na rzece Omo na środowisko przyrodnicze praca z infografiką – przyczyny wysychania jeziora Czad
73.	Wpływ działalności rolniczej na środowisko przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> agrotechnika systemy gospodarowania ziemią uprawną wpływ chemizacji i mechanizacji rolnictwa na środowisko przyrodnicze wpływ nadmiernego wypasu zwierząt na środowisko przyrodnicze etapy pustynnienia 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>agrotechnika</i> omawia wpływ monokultury rolnej i płodozmianu i na żyzność gleby opisuje wpływ chemizacji i mechanizacji rolnictwa na środowisko przyrodnicze omawia wpływ nadmiernego wypasu zwierząt na środowisko przedstawia etapy pustynnienia przedstawia pozytywne i negatywne skutki melioracji 	ZP XIII.3	<ul style="list-style-type: none"> podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) mapy tematyczne roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe plansze dydaktyczne, słownik geograficzny praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie pojęcia <i>agrotechnika</i> dyskusja dydaktyczna – wpływ systemów gospodarowania ziemią uprawną na żyzność gleby

		<ul style="list-style-type: none"> • melioracja 			<ul style="list-style-type: none"> • portfolio – wpływ monokultury rolnej i płodozmianu na środowisko przyrodnicze • dyskusja dydaktyczna – wpływ chemizacji i mechanizacji rolnictwa na środowisko przyrodnicze • praca z tekstem z podręcznika – wpływ nadmiernego wypasu zwierząt na środowisko przyrodnicze • analiza infografiki – etapy pustoszczenia • praca z infografiką – pozytywne i negatywne skutki melioracji
74.	Wpływ działalności górniczej na środowisko przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje kopalń • kopalnie otworowe i ich wpływ na środowisko przyrodnicze • wpływ kopalń głębinowych na środowisko przyrodnicze • kopalnie odkrywkowe i ich wpływ na środowisko przyrodnicze • powstawanie leja depresyjnego • rekultywacja terenów pogórnich • przykłady rekultywacji obszarów pogórnich w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje kopalń i podaje nazwy wydobywanych w nich surowców • omawia wpływ kopalń otworowych, głębinowych i odkrywkowych na środowisko przyrodnicze • wyjaśnia, jak powstaje lej depresyjny • omawia kierunki rekultywacji terenów pogórnich • podaje przykłady rekultywacji obszarów pogórnich w Polsce 	ZP XIII.4	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca z tekstem z podręcznika – rodzaje kopalń i wydobywane w nich surowce • dyskusja dydaktyczna – wpływ kopalń otworowych, głębinowych i odkrywkowych na środowisko przyrodnicze • analiza infografiki – powstawanie leja depresyjnego • poster – rekultywacja terenów pogórnich • praca z tekstem z podręcznika i analiza fotografii – przykłady rekultywacji obszarów pogórnich w Polsce
75.	Wpływ transportu i turystyki na środowisko przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • wpływ transportu na warunki życia ludności i środowisko przyrodnicze • wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze • zrównoważona turystyka • zrównoważona turystyka w Tatrzańskim Parku Narodowym 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ emisji zanieczyszczeń na środowisko przyrodnicze • omawia wpływ transportu na przekształcenie krajobrazu • opisuje wpływ rozwoju infrastruktury transportowej na florę i faunę • omawia negatywny wpływ transportu na człowieka • wyjaśnia, w jaki sposób rozwój turystyki wpływa na wodę, krajobraz, zanieczyszczenie powietrza oraz glebę • wyjaśnia znaczenie terminu <i>zrównoważona turystyka</i> • przedstawia możliwości stosowania zasad zrównoważonego rozwoju w turystyce • omawia zasady zrównoważonej turystyki zastosowane w Tatrzańskim Parku Narodowym 	ZP XIII.5 ZP XIII.6	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • burza mózgów – wpływ transportu na warunki życia ludności i środowisko przyrodnicze • dyskusja dydaktyczna – wpływ transportu na zanieczyszczenie powietrza, wód i gleby, a także na przekształcenie krajobrazu oraz florę i faunę • praca z tekstem z podręcznika – wpływ transportu na człowieka • mapa mentalna – wpływ dynamicznego rozwoju turystyki na środowisko geograficzne • praca z tekstem z podręcznika – zrównoważona turystyka • dyskusja dydaktyczna – <i>Czy podczas podróży stosujemy zasady zrównoważonej turystyki?</i> • poster – przykłady negatywnych skutków rozwoju turystyki we własnym regionie
76.	Krajobraz kulturowy i jego ochrona	<ul style="list-style-type: none"> • krajobraz kulturowy • elementy krajobrazu kulturowego miejskiego i krajobrazu kulturowego wiejskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz kulturowy</i> • wymienia elementy krajobrazu kulturowego miejskiego i krajobrazu kulturowego wiejskiego • omawia proces degradacji krajobrazu miejskiego • opisuje działania człowieka prowadzące do degradacji krajobrazu 	ZP XIII.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • degradacja krajobrazu miejskiego • degradacja krajobrazu wiejskiego • planowanie przestrzenne oraz jego rola w kształtowaniu i ochronie krajobrazu kulturowego • inne formy ochrony krajobrazu • działania służące ochronie krajobrazu kulturowego 	<p>wiejskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę planowania przestrzennego w kształtowaniu i ochronie krajobrazu kulturowego • podaje przykłady innych form ochrony krajobrazu • wymienia działania człowieka służące ochronie krajobrazu kulturowego 		<ul style="list-style-type: none"> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe związane z ochroną krajobrazu • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminu <i>krajobraz kulturowy</i> • analiza infografiki – elementy krajobrazu kulturowego miejskiego i krajobrazu kulturowego wiejskiego • praca z tekstem z podręcznika – degradacja krajobrazu kulturowego miejskiego i kulturowego wiejskiego • dyskusja dydaktyczna – rola planowania przestrzennego w kształtowaniu i ochronie krajobrazu kulturowego • poster – przykłady innych form ochrony krajobrazu • burza mózgów – <i>Jak mogę chronić krajobraz kulturowy swojego regionu?</i>
77.	Rewitalizacja i działania proekologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • rekultywacja, renaturalizacja i rewitalizacja krajobrazu • rodzaje i cele działań rewitalizacyjnych • przykłady procesów rewitalizacji obszarów zdegradowanych w Polsce • rozwiązania proekologiczne w działalności rolniczej, przemysłowej oraz usługowej • współodpowiedzialność za stan środowiska przyrodniczego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rekultywacja krajobrazu, renaturalizacja krajobrazu, rewitalizacja krajobrazu</i> • omawia rodzaje i cele działań rewitalizacyjnych • podaje przykłady procesów rewitalizacji obszarów zdegradowanych w Polsce • wymienia przykłady proekologicznych rozwiązań w działalności rolniczej • omawia proekologiczne rozwiązania w działalności przemysłowej • podaje przykłady rozwiązań proekologicznych w działalności usługowej • wyjaśnia, jakie działania proekologiczne można podjąć, aby korzystnie wpłynąć na środowisko przyrodnicze 	ZP XIII.9 ZP XIII.10	<ul style="list-style-type: none"> • podręczniki, atlasy geograficzne, karty pracy • komputer z programami edukacyjnymi i dostępem do internetu oraz rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • mapy tematyczne • roczniki statystyczne lub inne opracowania statystyczne, np. <i>Świat w liczbach</i> • encyklopedie, czasopisma geograficzne, artykuły prasowe • plansze dydaktyczne, słownik geograficzny • praca ze słownikiem geograficznym – wyjaśnienie znaczenia terminów: <i>rekultywacja krajobrazu, renaturalizacja krajobrazu, rewitalizacja krajobrazu</i> • dyskusja dydaktyczna – rodzaje i cele działań rewitalizacyjnych • praca z infografiką – przykłady procesów rewitalizacji obszarów zdegradowanych w Polsce • dyskusja dydaktyczna – proekologiczne rozwiązania w działalności rolniczej, przemysłowej oraz usługowej • burza mózgów – <i>Jakie działania mogę podjąć, aby poprawić stan środowiska przyrodniczego?</i> • dyskusja dydaktyczna – postawa współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego
78.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Wpływ człowieka na środowisko</i> Test sprawdzający (Generator testów i sprawdzianów)				